

Droogtemonitor

18 augustus 2020 / nummer 2020-11

Afvoer van de rivieren laag maar voldoende, grondwater blijft op veel plaatsen laag

De neerslag van het afgelopen weekeinde heeft lokaal voor aanvulling van het grondwaterpeil gezorgd. Op verschillende plaatsen in Nederland was zelfs sprake van wateroverlast. De grondwaterstanden blijven echter in diverse regio's laag tot zeer laag voor de tijd van het jaar, vooral op de hoge zandgronden. Het landelijk neerslagtekort is door de hittegolf verder toegenomen, naar waarden die in minder dan 5% van de jaren voorkomen. Inmiddels is dankzij de neerslag het neerslagtekort sinds een aantal dagen stabiel. De verwachting is dat dit de komende twee weken zo zal blijven. De weersverwachting voor de komende week is normaal voor de tijd van het jaar.

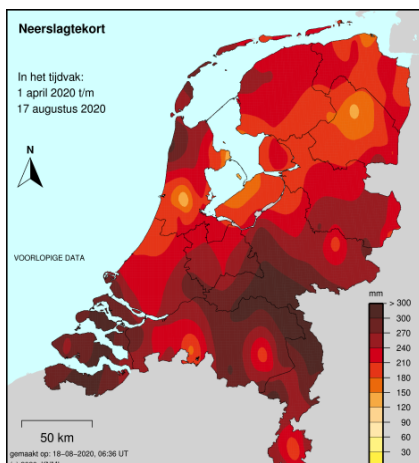
De afvoer van de Rijn blijft laag en daalt langzaam richting 1100 m³/s. De afvoer blijft voldoende om in de watervraag te voorzien. De afvoer van de Maas is zeer laag en zal naar verwachting de komende weken langzaam verder dalen richting 25 m³/s. De situatie blijft beheersbaar.

De neerslag van de afgelopen periode heeft regionaal verlichting gebracht voor landbouw en natuur. Als gevolg van hogere watertemperaturen nemen de meldingen van blauwalg, vissterfte en botulisme toe. De watertemperaturen zullen naar verwachting de komende dagen gaan dalen. In de Hollandsche IJssel is het chloridegehalte licht verhoogd. Maatregelen van waterschappen en Rijkswaterstaat blijven van kracht, zoals het opzetten van waterpeilen, het vasthouden van water, waterbesparend schutten en het instellen van beregeningsverboden. Op enkele locaties zijn door waterschappen en natuurbeheerders noodmaatregelen ingezet om beken en poelen van water te voorzien om zeldzame soorten te beschermen. De situatie wordt nauwlettend gemonitord.

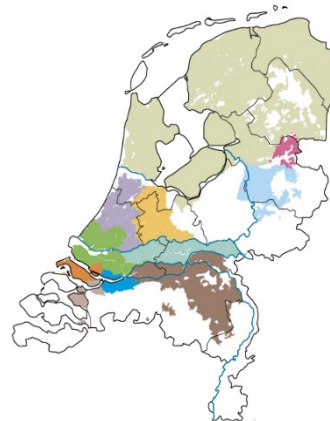
Weer

Tot en met vrijdag 28 augustus zijn er geregeld buien in de stroomgebieden van de Maas en de Rijn. In de periode daarna worden normale neerslaghoeveelheden verwacht. De temperaturen zijn rond normale waarden, met uitschieters naar 28 en 33 graden.

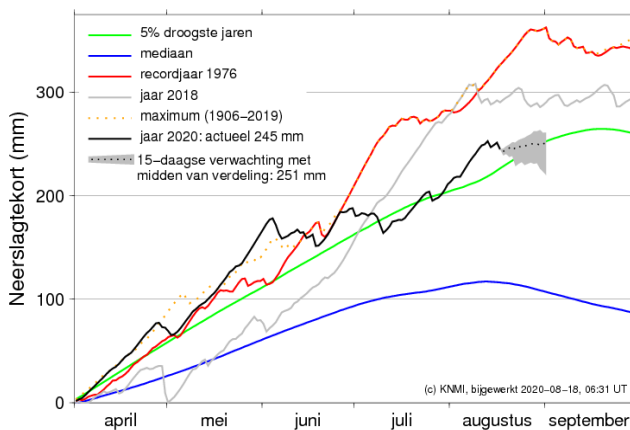
Het actuele landelijk gemiddelde neerslagtekort bedraagt circa 245 mm (figuur 3) en dit blijft naar verwachting komende twee weken ongeveer stabiel. De ruimtelijke variatie binnen Nederland is aanzienlijk. Diverse gebieden zonder wateraanvoermogelijkheden uit de Rijn en Maas hebben grote neerslagtekorten (zie figuur 1 en 2). In het oosten van Gelderland is het neerslagtekort bijvoorbeeld vergelijkbaar met 1976 (maar lager dan 2018, figuur 4).

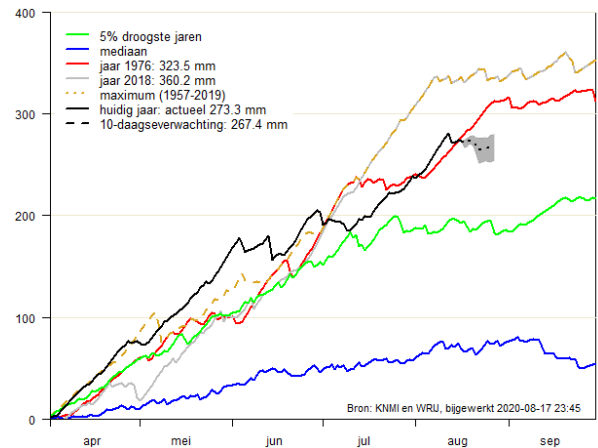
Figuur 1. Doorlopend potentieel neerslagoverschot, 18 aug. Bron: [KNMI](https://www.knmi.nl)

Figuur 2. Gebieden (gekleurd) waar wateraanvoer uit de Rijn of Maas mogelijk is.

Figuur 3. Landelijk gemiddeld neerslagtekort op 18 aug.
Bron: [KNMI](#)

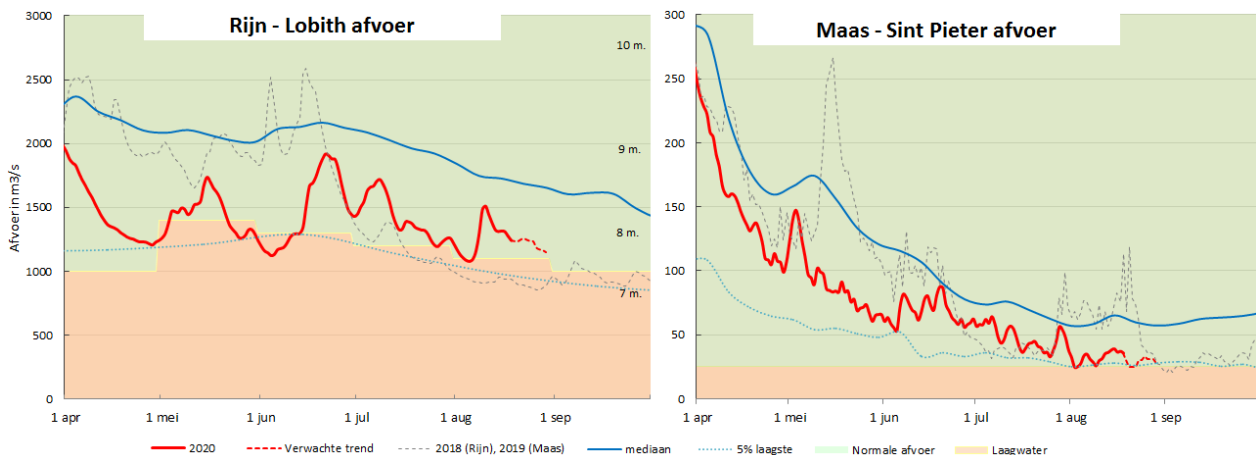

Figuur 4. Neerslagtekort in Oost-Gelderland op 18 aug.
Bron: [waterschap Rijn en IJssel](#) en [KNMI](#)

Afvoer Rijn en Maas

Op 10 augustus heeft de afvoer van de Rijn te Lobith een top bereikt van 1540 m³/s. Daarna is de afvoer langzaam gaan dalen. Op 18 augustus werd bij Lobith een afvoer van 1245 m³/s gemeten. Na vandaag volgt een aantal dagen met een stabiele afvoer of een geringe afvoertoename. Na 22 augustus laten de modellen een langzame afvoerdaling richting 1200 m³/s zien. Voor de Rijn wordt voor eind deze maand de kans op overschrijding van 1100 m³/s geschat op 25%.

De afvoer van de Maas is in de maand juli langzaam gedaald en schommelt sinds begin augustus tussen de 20 en 40 m³/s. Voor het stroomgebied van de Maas wordt er de komende week weinig neerslag verwacht. Dit zorgt ervoor dat de afvoer verder zal dalen, waarbij er een reële kans is dat 25 m³/s in de komende week wordt bereikt.

Figuur 5: Daggemiddelde afvoeren van de Rijn bij Lobith en de Maas bij Sint Pieter

Grondwater

De grondwaterstanden zijn grotendeels laag tot zeer laag voor de tijd van het jaar, vooral op de hoge zandgronden. In sommige gebieden zijn de grondwaterstanden de laatste dagen goed hersteld, als gevolg van plaatselijke neerslag.

Vanaf de tweede week van augustus zijn lokaal grote hoeveelheden neerslag gevallen waardoor over kleine afstand grote verschillen in het neerslagtekort voorkomen.

Verzilting en waterkwaliteit

De chlorideconcentraties (zout) in de Rijn-Maasmonding (met uitzondering van de Hollandsche IJssel), de Zeeuwse Delta en het IJsselmeer zijn normaal voor de tijd van het jaar. In de Hollandsche IJssel is het chloride gehalte licht verhoogd. De waterbeheerders nemen maatregelen. De chlorideconcentratie in het Amsterdam Rijnkanaal heeft af en toe sterk gefluctueerd in de afgelopen weken maar is op dit moment weer rond normaal. Enkele waterschappen melden lichte verziltingsproblemen, voornamelijk in de diepe polders als gevolg van zout kwelwater.

Mede door de hoge temperaturen in de afgelopen periode vragen de waterkwaliteitsproblemen meer aandacht. Problemen met blauwalg, botulisme en vissterfte nemen toe. Er zijn ook meer Ook de aantallen negatieve zwemadviezen of zwemverboden van kracht. Waterbeheerders monitoren de situatie nauwlettend en waarschuwen recreanten. Meer informatie is te vinden op www.zwemwater.nl.

Drinkwater

Er zijn momenteel geen knelpunten in de bronnen (grond- en oppervlaktewater) voor de bereiding van drinkwater. Door de lagere afvoer van de Maas zijn in Limburg stoffen aangetroffen boven de inname-normen. Hierdoor zijn of kunnen inname-stops van kracht worden. Op enkele grondwater-productielocaties is er (risico op) overschrijding van de vergunde (maand)onttrekkingshoeveelheden vanwege hogere afzet tijdens de hittegolf.

De afgelopen twee weken was regionaal sprake van fors hogere afzetten (geen records). De vraagtoename varieerde in de piek tussen de 10% en 53% per dag. Er hebben zich geen knelpunten voorgedaan in de drinkwatervoorziening. De komende weken krijgen we koeler weer. De afzet is al aan het dalen.

Drinkwaterbedrijven blijven gebruikers oproepen om bewust om te gaan met drinkwater.

Scheepvaart

Op dit moment zijn er geen grote knelpunten voor de scheepvaart. Door lagere waterstanden op de rivieren zijn er wel geringere waterdiepten. Op een aantal locaties in Brabant en Limburg geldt een aangepast schut- en pompregime om zo water te besparen. Daardoor kunnen wachttijden ontstaan. Rijkswaterstaat publiceert [minst gepeilde diepten](#) zodat de scheepvaart kan anticiperen op de hoeveelheid lading die meegenomen kan worden.

Landbouw

De aanhoudende droogte en hitte in de week van drie augustus heeft impact gehad in met name de melkveehouderij en de fruitteelt. Weilanden kleuren op veel plaatsen in het land goudgeel; de grasgroei ligt dan voor langere tijd stil. Met name in Zuid-Limburg is op plaatsen circa 25% van de vruchten door oververhitting verloren gegaan. De verspreide regenbuien van het afgelopen weekeinde zorgen voor verlichting. Doordat de eerste akkerbouwgewassen geoogst worden heeft de watervraag de hoogste piek gehad.

Natuur

De droogte in natuurgebieden neemt vooral op de zandgronden ernstige vormen aan en wordt versterkt door de enorme hitte van de afgelopen weken. De door droogte verzwakte bomen laten vervroegd blad vallen, worden getroffen door insectenvraat of sterven. Vennen, poelen, beken vallen voor het 3^e jaar op rij langdurig droog. Veengebodem zijn voor het 3^e jaar op rij uitgedroogd. Dit zorgt lokaal voor achteruitgang en soms onomkeerbare schade aan hoogvenen, hoogveenbossen, broekbossen en moerassen. Op enkele locaties zijn door waterschappen en natuurbeheerders noodmaatregelen ingezet om beken en poelen van water te voorzien om zeldzame soorten te beschermen.

Regionale bijzonderheden en maatregelen

De buien in de afgelopen periode zorgen voor een wisselend beeld; variërend van droogte en nog steeds structureel lage grondwaterstanden op de hoge zandgronden, tot lokale wateroverlast. In het regionaal systeem wordt zoveel mogelijk water vastgehouden. De watervraag is door het minder warme weer tijdelijk iets teruggelopen.

Verschillende watergangen zijn drooggevallen: de situatie is in de meeste gebieden echter normaal voor de tijd van het jaar. Er zijn verschillende onttrekkingsverboden uit oppervlaktewater en grondwater ingesteld. Verder vinden bij diverse waterschappen nog steeds inspecties van kwetsbare kades plaats. In Zeeland wordt schade gemeld schade aan waterkeringen (scheuren in kleilagen). De keringen worden tot herstel blijvend gemonitord.

Het meerpeil van het IJsselmeer en Markermeer wordt gestuurd op het beoogd peilverloop volgens het Peilbesluit. De afvoer van de IJssel blijft laag voor de tijd van het jaar. Het chloridegehalte in het IJsselmeergebied vertoont een normaal beeld. Recentelijk is het monitoringinstrumentarium van de diepe putten in het IJsselmeer bij de Afsluitdijk beschikbaar gekomen voor het dagelijks peilbeheer.

Er is sprake van verhoogde chlorideconcentraties op de Hollandse IJssel. Door een combinatie van de tijdelijk lage Rijnafvoer begin augustus, springtij, windopzet en hoge onttrekkingen vanwege het warme weer is het zoute water in de monding verder de Hollandse IJssel opgetrokken. Momenteel worden de mogelijkheden verkend om vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek water aan te voeren om door te spoelen. Bij Diemen wordt tevens ook af en toe een te hoge chloride concentratie geobserveerd, dit is onder controle te houden met aanvoer van extra water via de Prinses Irenesluizen.

De waterschappen in West-Nederland melden last te hebben van verzilting. Deels is dit een gevolg van de combinatie van verzilting op de Hollandse IJssel en interne verzilting. Aankomend weekend wordt opzet op zee verwacht, dit wordt extra gemonitord.

De situatie in het Maasstroomgebied is ondanks de droogte en lage afvoer beheersbaar. De stuwen Roermond, Belfeld en Grave zijn met een niet doorlatend materiaal afgedicht om onnodig lekverlies te voorkomen. Het waterpeil van de kanaal- en stuwpanden staat zo veel als mogelijk tegen de maximale grens aan. Enerzijds is hierdoor meer water beschikbaar voor de scheepvaart, anderzijds vindt vertraging van de dalende grondwaterstand plaats. Waterschappen nemen alle maatregelen om water vast te houden en aan te voeren.

RDO West-Midden is met name vanwege de verziltingssituatie van de Hollandse IJssel sinds 17 augustus opgeschaald naar niveau 1 "Dreigend watertekort".

De volgende droogtemonitor verschijnt op dinsdag 1 september 2020.

Figuur 6: Overzicht afvoeren, peilen, watertemperatuur en zoutgehalten, daggemiddelde 17 augustus 2020 / Bron: WMCN

Colofon

Dit bericht is opgesteld door de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW), onderdeel van het Watermanagementcentrum Nederland. Dit is een samenwerkingsverband van Rijkswaterstaat, de waterschappen en het KNMI.

Contact: wmcn-lcw@rws.nl, 0800-8002.

Voor persvragen: 06-15182130.